

RETÒRICA

Programa de l'assignatura

Professor: Xavier Laborda Gil

www.ub.es/ling/laborda/principal.htm e.-m: xlaborda@fil.ub.es telèfon despatx: 93 4035657

1. Objectius docents

L'assignatura *Retòrica* aprofundeix en l'estudi crític i bibliogràfic de la història del pensament sobre el llenguatge. I s'interessa per un metallenguatge o teoria lingüística que tracta del discurs públic i dels seus efectes socials, educatius, cognitius, polítics i literaris. *Retòrica* és una continuació i especialització de la disciplina *Història de la Lingüística*, els continguts de la qual són de coneixement recomanable per a cursar la present matèria.

2. Continguts i pla docent

El guió del curs consta de cinc seccions:

1. *Historiografia i narració*: els enunciats cívics, analògic, epistemològic i hermenèutic.
2. *La Retòrica com a trajecte*: història de les etapes de la Retòrica.
3. *La Retòrica com a xarxa*: elements teòrics de la Retòrica.
4. *El discurs*: teoria i pràctica de la comunicació oral i escrita.
5. *L'argumentació*: models i aplicacions a l'anàlisi de discursos.

Aquestes són les activitats que fa l'estudiant:

- a) **presentació oral** d'una obra de la bibliografia;
- b) **monografia** sobre una obra, una etapa o un concepte de Retòrica;
- c) **exposició d'un breu discurs** (10 minuts de durada);
- d) **memòria** de curs.

3. Criteris i formes d'avaluació

Per a l'avaluació es tindrà en compte la regularitat i aprofitament en les activitats de curs.

4. Bibliografia (seccions correlatives al contingut del curs)

1. *Discurs narratiu i Historiografia*

- K. KOERNER (1995): *Concise History of the Language Sciences*, Pergamon.
X. LABORDA (1999): "Notes sobre Historiografia Lingüística", a J. Argenter et alii, *Homenatge a Jesús Tuson*, Barcelona, Empúries, 1999, p. 163-181.

2. *La Retòrica com a trajecte*

- R. BARTHES (1985): *La aventura semiològica*, Paidós, 1990, p. 85-160.
X. LABORDA (1993): *De Retòrica. La comunicació persuasiva*, Barcanova.

3. *La Retòrica com a xarxa*

- PLATÓ, ARISTÒTIL, CICERÓ, QUINTILIÀ: *El arte de hablar bien y convencer*, edició de Santiago A. Lòpez, Madrid, Ediciones Temas de Hoy, 1997.
S. FISH (1989): *Práctica sin teoría*, Barcelona, Destino, 1992, cap. 7.

4. *El discurs*

- J. RUBIO, F. PUIGPELAT (2000): *Com parlar bé en públic*, Barcelona, Pòrtic.
X. LABORDA (1996): *Retòrica interpersonal. Discursos de presentació, dominio y afecto*, Barcelona, Octaedro.

5. *L'argumentació*

- C. PLANTIN (1996): *La argumentación*, Barcelona, Ariel, 1998.
R. BUCKMAN (1992): *Com donar les males notícies*, Vic, Eumo, 1998.

Bibliografia complementària

1.1. Manuals d'Historiografia

- H. ARENS, comp. (1969), *La lingüística*, Madrid, Gredos, 2 vols.
S. AROUX, ed. (1992): *Histoire des idées linguistiques*, Liège, Margada Editeur, 2 vols.
B. MALMBERG (1991): *Histoire de la linguistique*, Paris, PUF.
H. PARRET, ed. (1976): *History of linguistic thought and contemporary linguistics*, W. Gruyter.
R. H. ROBINS (1967): *Breve historia de la lingüística*, Madrid, Paraninfo, 1974.
T. E. SEBEEK (1975): *Current Trends in Linguistics, The Hague, Mouton, Vol. 13*.
S. SERRANO (1983 i 1993): *Comunicació, societat i llenguatge*, Barcelona, Empúries.
J. TUSON (1982) *Aproximación a la historia de la lingüística*, Barcelona, Teide.
P. SWIGGERS (1997): *Histoire de la pensée linguistique*, Paris, Presses Univ. de France.

1.2. Monografies historiogràfiques

- U. ECO (1993): *La busca de la lengua perfecta*, Barcelona, Crítica, 1994.
F. DESBORDES (sd): *Concepciones sobre la escritura en al Antigüedad Romana*, Gedisa, 1995.
ESCAVY, TERRÉS, ROLDÁN, eds. (1994): *Actas del congreso internacional de historiografía lingüística. Nebrija V centenario: 1492-1992*, Universidad de Murcia, 3 vols.
H. GADAMER (1960): *Verdad y método*, Salamanca, Ed. Sígueme, 1991.
X. LABORDA (1978): *La gramática de Port-Royal: fuentes, contenido e interpretación*, Universitat de Barcelona, Tesi de llicenciatura.
— (1981): *Racionalismo y empirismo en la lingüística del siglo XVII (Port-Royal y Wilkins)*, Universitat de Barcelona, Tesi doctoral.
— (1996a): “El círculo hermenéutico y el historiador”, a Sirvent i altres, eds., *Autor y texto*, Barcelona, PPU.
— (1996b): “Cartografía barroca y retórica del discurso”, a Fernández Prat, ed., *Teoría / Crítica, Ciencias del lenguaje y de las lenguas naturales*, núm. 3, Madrid, Verbum.
E. LLEDÓ (1991): *El silencio de la escritura*, Madrid, Austral, 1998.
J. LOZANO (1987): *El discurso histórico*, Madrid, Alianza.
J. M. BECH (1997): *Les idees que s'oculden en el temps*, Universitat de Barcelona.

2 i 3. Història i teoria de la Retòrica

- ARISTÒTIL (350-335 aC): *Retòrica (i Poètica)*, Barcelona, Edicions 62.
CICERÒ (46 aC): *El orador*, Madrid, Alianza, 1991.
CICERÓ (c. 85 aC): *La invención retórica*, Madrid, Gredos, 1997.
JOAN LLUÍS VIVES (1532): *El arte retórica*, Barcelona, Anthropos, 1998.
B. MORTARA (1988): *Manual de retórica*, Madrid, Cátedra, 1991.

4. Discurs

- P. BENTLEY (1964): *Public Speaking*, London, Collins.
F. BORRELL (1992): *Manual de entrevista clínica*, Barcelona, Doyma.

- R. G^a. CARBONELL (1981): *Todos pueden hablar bien en público*, Madrid, Edaf, 2001.
- M. T. CICERÓ (63 aC): *Les catilinàries*, Barcelona, Edicions de la Magrana.
- F. COMPANYY (2002): *Trastornos literarios*, Barcelona, Plaza & Janés.
- M. CUERVO; J. DIÉGUEZ (1991), *Mejorar la expresión oral*, Madrid, Narcea.
- C. LOMAS (1996): *El espectáculo del deseo: la persuasión publicitaria*, Barcelona, Octaedro.
- A. H. MONROE; D. EHNINGER (sd): *La comunicación oral*, Barcelona, Hispano Europea, 1976.
- M. MORERA; R. SOLSONA (1997): *Tècniques d'expressió oral i escrita*, Barcelona, UOC.

5. Argumentació

- C. PERELMAN; L. OLBRECHTS-TYTECA (1958): *Tratado de la argumentación*, Gredos, 1989.
- J. BRUNER (1990): *Actos de significado*, Madrid, Alianza, 1991.
- R. VALLVERDÚ, R. PAVIA (2002): *Diccionari de citacions catalanes*, Barcelona, Ed. 62.

Observacions

Es recomana haver cursat prèviament l'assignatura *Història de la Lingüística*.